

Drugi svjetski rat

Europa nakon I. svjetskog rata

6.1. Politika popuštanja i početak rata

*napomena: imate lentu vremena u bilježnici

– *politika popuštanja* Lige naroda

– prva osvajanja:

Italija: osvojila **Etiopiju**

Njemačka:

1938. – pripojenje **Austrije** (Anschluss)

– **Minhenski sporazum:** pripojenje **Sudeta**

1939. – okupacija **Češke** (Slovačka postaje nezavisna)

– sporazum o nenapadanju – **Njemačka i SSSR**

– napad na Poljsku, **1.rujna 1939.** – **započeo Drugi svjetski rat**

– **istočnoeuropsko bojište:** podjela Poljske između Njemačke i SSSR-a

– SSSR napada Finsku, okupira pribaltičke zemlje i dio Rumunjske

Njemačko kršenje Versajskog ugovora:

1. **opća vojna obveza**
2. **vojna industrija**
3. **remilitarizacija Porajnja**
4. **pripojenje Austrije, Sudeta/okupacija Češke**
5. **tajni dio sporazuma sa SSSR-om**

Europa uoči II. svjetskog rata

6.2. Prve ratne godine

*napomena: imate radni listić u bilježnici

1939. – 1940.

– zapadno bojište: „lažni rat”

1940.

– Njemačka okupirala: Dansku, Norvešku (*kvisling*), Nizozemsku, Luksemburg, Belgiju

– **Francuska:**

– vođa francuskog pokreta otpora – **Charles de Gaulle** (boravi u VB tijekom rata)

– kapitulacija 22. 6. 1940.; nastaje višijevska Francuska – satelitska država (maršal Petain)

– **Britanija:**

– zračna bitka – prvi njemački neuspjeh

– brit. premijer **Winston Churchill**

Prve ratne godine

1939. – 1940.

*možete za vježbu od navedenih podataka napraviti lentu vremena

1935.   1936.   1938.   1939.   1940.

Timeline diagram showing empty boxes for notes corresponding to the years 1935, 1936, 1938, 1939, and 1940. A blue arrow points from left to right above the boxes.

6.3. Napad na Jugoslaviju

(1936.g. nastaje **Osovina Rim – Berlin**)

– **1940. Trojni pakt:** Njemačka, Italija i Japan

– potpisnice Trojnog pakta: Mađarska, Rumunjska, Slovačka, Jugoslavija i Bugarska

– **1941. državni udar, izlazak iz Trojnog pakta- Hitler napada Jugoslaviju**

(i Grčku)– podjela jugoslavenskog teritorija

Nastanak tzv. Nezavisne Države Hrvatske

*zadatak kao u bilježnici

1. NDH je proglašena: 10. travnja ..... godine

2. Vođa/poglavnik postao je: .....

3. Teritorij NDH uključuje:

.....
.....

4. Rimski ugovori su: .....

5. Današnji hrv. teritorij koji nije obuhvaćala NDH?

.....
.....

6. NDH postaje članica: .....

7. oblik vlasti: .....

8. vojske: .....

Ustaški teror

9. karakteristike ustaške diktature:

rasni zakoni protiv: .....

progoni prema nacionalnoj osnovi protiv: .....

prema političkoj osnovi protiv: .....

10. koncentracijski logori - **Jasenovac, Stara Gradiška** i dr.

broj žrtava: Jasenovac: više od 80.000 - Srba, Židova, Roma, Hrvata i Muslimana

6.4. SAD i SSSR ulaze u rat. Doba preokreta.

*napomena: imate radni listić u bilježnici

Europa tijekom II. svjetskog rata

1. Napad na SSSR

operacija Barbarossa – **22.6.1941.** njemački napad na SSSR u tri smjera (Lenjingrad, Moskva, Staljingrad)

2. Japanska osvajanja i napad na SAD

Japan u Trojnom paktu: napao SAD- luka Pearl Harbor na Havajima, **prosinac 1941.**

3. Antifašistička koalicija

potpisana *Atlantska povelja* (VB, **W.Churchill** i SAD, **F.D.Roosevelt**)- početak suradnje antifašističkih država

4. Početci preokreta

bitke prekretnice: Midway (Pacifik), El-Alamein (sjev. Afrika), Staljingrad (SSSR)

5. Kapitulacija Italije i Teheranska konferencija

1943. veliki vojni uspjesi saveznika

- prva kapitulacija- Italija izlazi iz Trojnog pakta

- **1. saveznička TEHERANSKA KONFERENCIJA (1943.)** - **Roosevelt, Churchill, Staljin**- “velika trojica”

- **odluke:** otvoriti bojište u zapadnoj Europi (iskrcavanje na obale Normandije, Francuska), pomoći partizanima u Jugoslaviji

*možete za vježbu od navedenih podataka nastaviti lentu vremena

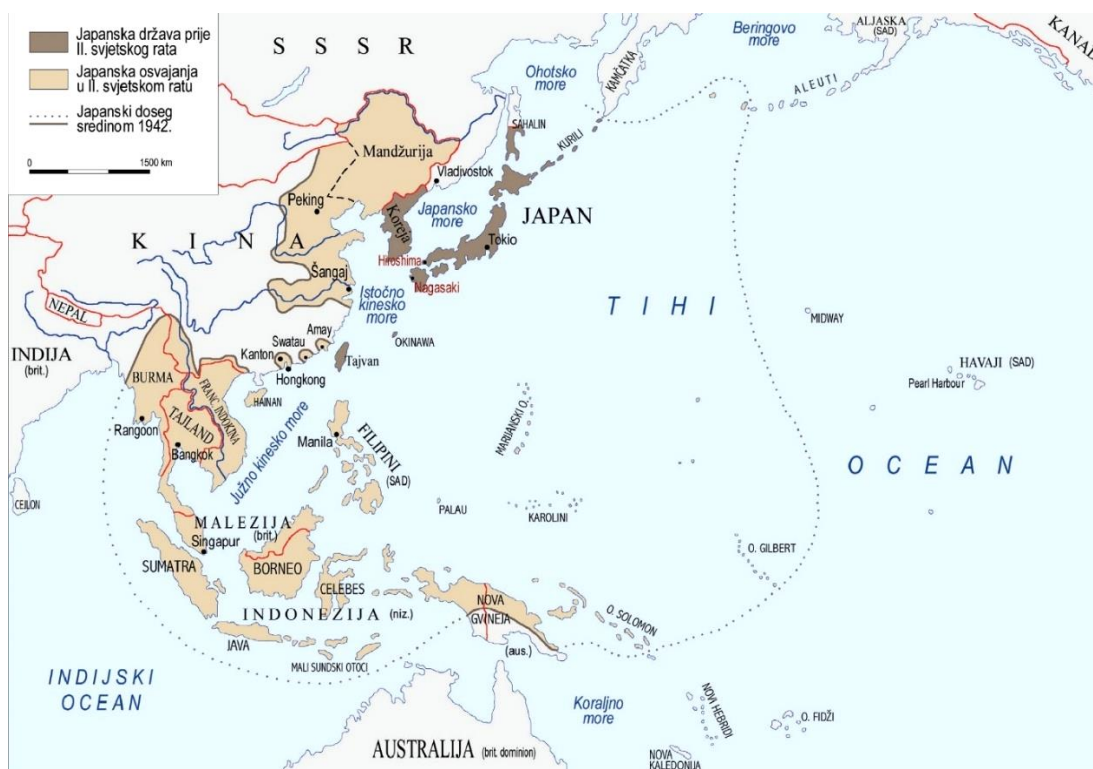
1941.

1942.

1943.

Pacifičko bojište

6.5. Totalni rat i stradanje civilnog stanovništva

*napomena: imate listić u bilježnici

Holokaust 1933. – 1945.

- je nacistički sustavni progon i uništavanje Židova
- progone i ubojstva doživjeli su Romi, pripadnici slavenskih naroda, politički i vjerski protivnici, homoseksualci i ljudi s posebnim potrebama

Proces dehumanizacije žrtava Holokausta:

1. definiranje i registracija protivnika i nepoželjnih u Trećem Reichu
2. označavanje (Židovi nose oznake s Davidovom zvijezdom)
3. ograničavanje i oduzimanje privatnog vlasništva Židovima
4. isključivanje iz javnog života
5. izolacija (geto, logori)
6. masovno uništenje (koncentracijski logori)

Geto

- prvi geto 1940 .u Poljskoj (Lodz)
- najbrojniji - varšavski geto (na 4km² od 1940. godine živjelo do 500.000 ljudi)

Koncentracijski logori

- prvi otvoreni u samom Trećem Reichu (Dachau, Buchenwald...)
- od 1942. počinje se provoditi tzv. "konačno rješenje" u koncentracijskim logorima i logorima smrti : Auschwitz-Birkenau, Belzec, Chelmno, Majdanek, Sobibor i Treblinka (u Poljskoj)

Oslobođenje

27.siječnja 1945. godine oslobođen je najveći nacistički koncentracijski logor *Auschwitz- Birkenau* u kojem je izgubilo život oko 1.200,000 ljudi, uglavnom Židova, Roma i slavenskih naroda

6.6. Hrvatska u Drugom svjetskom ratu

*napomena: imate radni listić u bilježnici

Pojava **partizanskog ANTIFAŠISTIČKOG pokreta** i **četničkog KOLABORACIONISTIČKOG pokreta (suradnja s okupatorom)**

22.6. 1941. – **Sisački partizanski odred** – početak organizirane antifašističke borbe

- vrhovni zapovjednik Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije (NOB) bio je **Josip Broz Tito** koji je zapovijedao Vrhovnim štabom.

1942. Utemeljen **AVNOJ**- partizanska jugoslavenska vlada

1943. Utemeljen **ZAVNOH**- partizanska hrvatska vlada

VAŽNO! Odluka o sjedinjenju krajeva pod talijanskom okupacijom s Hrvatskom

- **Četnički pokret**- cilj četničkog pokreta bio je obnova Kraljevine Jugoslavije sa srpskom prevlašću. Na čelu je bio Draža Mihailović. Priznati od jugoslavenske izbjegličke vlade i od antifašističkog pokreta do kraja 1943. usprkos suradnji sa okupatorom.

- članstvo **HSS** se raspalo u tri dijela: dio je prišao ustašama, dio se priključio partizanima, dok se **Vlatko Maček** s dijelom članstva opredijelio za politiku čekanja. Odbio je suradnju s ustašama, ali i partizanima.

1944./1945.

Međunarodno priznanje nove Jugoslavije

- Velika Britanija želi Ivana Šubašića za predstavnika kraljevske vlade
- započinju pregovori s Titom 1944./1945.
- **sporazum Tito – Šubašić** > utemeljena jugoslavenska vlada od predstavnika partizana i kraljevske vlade
- **1945.g.** međunarodno priznanje **Demokratske Federativne Jugoslavije** s predsjednikom **J. Brozom Titom**

S L O M NDH

- proljeće 1945. – završne partizanske borbe na tlu Jugoslavije
- partizani **8. svibnja** ulaze u Zagreb – pad NDH
- Zagreb- glavni grad Federalne Države Hrvatske
- **Vladimir Nazor** predsjednik ZAVNOH-a,
- iz Hrvatske pobjegao Ante Pavelić
- prema Austriji bježe – ustaše, domobrani, Nijemci, civili, ali i četnici
- Britanci ih kod **Bleiburga** (austrijsko-slovenska granica) predaju natrag partizanima
- više desetaka tisuća zarobljenika mučeno i ubijeno na povratku kroz Jugoslaviju (“križni put”)

6.7. , 6.8. Kraj rata- pregled bojišta: Europa, Hrvatska, Pacifik

Europa

- iskrcavanje saveznika na francusko tlo u **Normandiji, lipanj 1944.**
- oslobađanje Francuske i ostatka zapadne Europe
- **Crvena armija** oslobađa istok i jugoistok Europe
- **2. saveznička konferencija u Jalti** (o podjeli Njemačke na 4 okupacijske zone, o napadu SSSR-a na Japan, ideja osnutka Ujedinjenih naroda)
- **kapitulacija Njemačke** - *Dan pobjede 8./9. svibnja*
- **3. saveznička konferencija u Potsdamu** (o sudbini Njemačke, ultimatum Japanu o bezuvjetnoj kapitulaciji)

Hrvatska

- **partizani** oslobađaju Hrvatsku
- slom NDH-a – 8. svibnja partizani ulaze u Zagreb

Pacifik – Japan

- *kamikaze (piloti samoubojice)*
- američka vojska osvaja Pacifik
- atomske bombe na Hirošimu i Nagasaki, **6./9. kolovoza 1945.**
- **kapitulacija Japana** – kraj rata **2. rujna 1945.**

Posljedice rata

- gubitci u Drugome svjetskom ratu – oko 50 milijuna poginulih
  - milijuni ranjenih, raseljenih
  - velika razaranja (sela i gradova, gospodarstva, prometnica...)

*značajni vojni zapovjednici:

- njemački general **Rommel**- uspješan na sjeverno-afričkom bojištu
- britanski general **Montgomery**- obrana El-Alameina i slom njem - tal.vojske u Africi
- američki general **Eisenhower**- vodio savezničko iskrcavanje u Normandiji
- sovjetski general **Žukov**- obrana Moskve, bitke za Staljingrad i Kursk